

سو استفاده از منابع

(۱) انتحال (Plagiarism)

انتحال استفاده از اطلاعات، ایده‌ها، یا کلمات یک منبع است به گونه‌ای که با ذکر نکردن منبع، آنها را متعلق به خودتان وانمود کنید. انتحال عملی است شامل دروغ، تقلب و دزدی. در لاتین واژه *Plagiarus* به معنی آدم‌دزدی است. در روزگار باستان *plagiarii* دزدان دریایی بودند که گاهی کودکان را می‌دزدیدند. وقتی دست به انتحال می‌زنید، همانطور که برخی از صاحب‌نظران گفته‌اند، درواقع فرزند فکر شخص دیگر را می‌دزدید و در عین حال دروغ می‌گویید و تقلب می‌کنید چون ادعا می‌کنید آنها فرزند فکر خود شما هستند و از آنها جهت کسب اعتبار برای کاری که انجام نداده‌اید استفاده می‌کنید. شما نسبت به منبع‌تان متقلبانه رفتار کرده‌اید چون تلاشش را به نحو منصفانه به رسمیت نشناخته‌اید و در قبال دانشجویانی که همان تکلیف را بدون انتحال انجام داده‌اند تقلب کرده‌اید.

انتحال احتمالاً در هر موسسه آموزشی رخ می‌دهد (مثلاً در کالج هاروارد، در سال تحصیلی ۹۷-۱۹۹۶ سی مورد عدم صداقت آکادمیک رخ داد). ولی موارد انتحال در شدت و چگونگی متفاوت‌اند. گاه دانشجویی واقعا در مورد قوانین ارجاع ناآگاه است، یا سهوا عبارات آشکاری از یک منبع را به کار می‌گیرد. و گاه، در مقیاسی دیگر، دانشجویی خونسردانه کل یک مقاله سرقت می‌کند زیرا به سادگی هیچ اهمیتی به درس نمی‌دهد یا اراده‌ای برای وقت گذاشتن بر درس ندارد. هرچند اغلب انتحال کننده با حسن نیت کار را شروع می‌کند ولی وقت کافی برای خواندن و اندیشیدن که مورد نیاز برای انجام تکلیف است اختصاص نمی‌دهد، مایوس می‌شود، و در نهایت فقط می‌خواهد کار را تمام کند. در این زمان طی یک سناریوی معمول، دانشجو در مورد ارجاع دهی به منابع سهل انگاری می‌کند و تدریجا با عبور از خطوط اخلاقی وارد مرز انتحال می‌شود. منابع کلمات و ایده‌ها در کار چنین دانشجویی که وقت و تمایلی برای شفافیت در ارجاع دهی ندارد محو می‌شود. در سناریوی دیگر، دانشجو به سادگی دچار وحشت می‌شود و بخش‌هایی از یک منبع ثانوی یا کار دانشجویی دیگر را سرقت می‌کند- مستقیماً از جملات آن استفاده می‌کند یا بالندگی تغییر بازنویسی‌شان می‌کند- به این امید که این بار دستش رو نشود.

انتحال در انجام هر نوع تکلیفی می‌تواند رخ دهد، از پاسخ به یک مجموعه سوال دو صفحه‌ای یا یک تکالیف بگیریید تا یک مقاله پژوهشی بیست صفحه‌ای یا یک پایان نامه. معمول‌ترین شکل کپی‌کاری، خصوصاً در مقالات بلند، انتحال بخش بخش یا *موزاییکی* است که در آن دانشجو کلمات یا ایده‌های یک متن را بدون ارجاع به آن با کلمات خود مخلوط می‌کند، یا کلمات و ایده‌های بدون ارجاع را از چندین منبع مختلف با هم ترکیب می‌کند، یا بخش‌های درست ارجاع شده را با بخش‌های بدون ارجاع در کنار هم می‌گذارد. ولی هر بار در هر مقاله‌ای انتحال رخ دهد، یکی از اشکال ذیل را به خود می‌گیرد:

أ. **اطلاعات یا داده‌های بدون منبع:** فرضاً صفحه پیشین این کتاب را خوانده‌اید و درحال نگارش مقاله‌ای در مورد انتحال در کالج‌های امریکا هستید. اگر در مقاله‌تان بگویید: در کالج هاروارد در سال تحصیلی ۹۷-۱۹۹۶ سی مورد عدم صداقت آکادمیک رخ داده، و به این کتاب استناد نکنید (ص ۲۲) اطلاعاتی را سرقت کرده‌اید که دانش عمومی درباره آن وجود ندارد. حتی اگر این بخش مهمی از استدلال شما نیست یعنی وقتی که این اطلاعات در بخش "پیش

^۱ به عنوان مثال John Ciardi, *Good Words to You* (New York: Harper and Row, 1987), 225, and Lance Morrow, "Kidnapping the Brainchildren," *Time*, 3 December 1990: 126.

^۲ *The Administrative Board of Harvard and Radcliffe Colleges and the Student-Faculty Judicial Board: A User's Guide for Students 1997-98* (Cambridge, Mass.: Harvard University, 1997), 26.

زمینه" مقاله یا به عنوان تاریخچه کارهای انجام شده پیرامون موضوع مقاله بیاید، باز هم ملزمید چنین اطلاعاتی را با استناد به این کتاب مطرح کنید. و ارجاع شما می‌بایست بازتاب دقیقی از روند کارتان باشد: اگر به جای استناد به این کتاب ادعا کنید که اطلاعات در مورد عدم صداقت آکادمیک در هاروارد را از طریق نسخه منتشر شده توسط هیأت اداری دانشگاه به دست آوردید (که در واقع آن را نخوانده‌اید)، مخاطبینتان را گمراه می‌کنید و ممکن است موجب شرمندگی خودتان شوید (در این مورد نگاه کنید به "نقل قول یا استناد به متن نقل قول شده یا استناد شده" ص. ۱۵)

ب. **ایده‌های بدون منبع:** فرضا بند اول صفحه پیش را می‌خوانید و سپس در مقاله‌تان چنین می‌نویسید:

بسیاری تلاش کرده‌اند تعریفی ساده از انتحال ارائه دهند. به عنوان مثال هاروی، آنرا "استفاده از اطلاعات، ایده‌ها، یا کلمات یک منبع به گونه‌ای که با ذکر نکردن منبع آنها را متعلق به خودتان وانمود کنید."^(۳) تعریف کرده است. اما انتحال در واقع یک گناه ساده نیست؛ بلکه شامل سه عمل غیر اخلاقی دروغ، تقلب و دزدی است. از همه مهمتر، انتحال دزدی فرزند فکر (ایده) نویسنده دیگر، و ادعای مالکیت آن، و به این وسیله دستیابی به منافع غیرمنصفانه با سوءاستفاده از کسانی است که آن کار را خودشان انجام داده‌اند. خصوصاً Plagiarism کلمه‌ای مناسب برای اشاره به دزدیدن فرزند فکر دیگری است زیرا ریشه لاتینی‌اش به معنی دزدان دریایی‌ای است که پسران و دختران جوان را می‌دزدیدند.

3. Writing with Sources (Indianapolis: Hackett, 1998), 22.

در اینجا به درستی در جمله اول به متن استناد کرده‌اید، و ریشه‌شناسی لاتین واژه plagiarism که در جمله آخر مطرح شده نوعی دانش عمومی (فرهنگ لغت) است. ولی نه ایده‌ی دزدیدن فرزند فکری یک دانش عمومی است نه ایده سه گانگی گناه انتحال. این ایده‌های مشخص، از پاراگراف اول صفحه ۲۲ این کتاب سرقت شده‌اند. اینها به خاطر عدم ارجاع به منبع، انتحال هستند، اگرچه که اینها را در قالب نظمی دیگر و با کلماتی به کلی متفاوت ارائه کرده‌اید. همانند "اما"یی که جمله دومتان را آغاز می‌کند، ارجاع دهی‌تان در جمله اول به واقع گمراه کننده است زیرا باعث می‌شود خوانندگان گمان برند منصف و دقیق هستید و دیدگاهی متمایز از منبع دارید- در حالی که واقعیت این است که هم غیردقیقید، هم مقلد.

ج. **نقل کلمه به کلمه عبارت یا متن، بدون استفاده از گیومه:** فرض کنید پاراگراف دوم را در صفحات ۲۲-۲۳ خوانده‌اید و می‌نویسید:

انتحال، همانطور که هاروی می‌گوید، اغلب نتیجه خستگی و وحشت است. تصور کنید که ساعت ۳ بعد از نیمه شب است. دانشجوی مورد نظر کار را خیلی دیر شروع کرده. او دانشجوی خوبی است و مطمئناً شخصی نیست که بتواند خونسرده کل یک مقاله را سرقت کند. او تا فردا بعد از ظهر برای مبارزه با عدم شفافیت ارجاعات در مقاله نه وقتی دارد، نه تمایلی. پس تدریجاً از مرزهای اخلاق عبور می‌کند. (۴)

4. Writing with Sources (Indianapolis: Hackett, 1998), 22-3

در اینجا متن را با ارجاع به پایان رسانده‌اید که نشان می‌دهد به طور کلی بر ایده‌های منبع تکیه کرده‌اید، پس بر این دلالت می‌کند که همه عبارات متن متعلق به شماست. اما در حقیقت شما چندین عبارت مشخص را عیناً و بدون علامت نقل قول از متن اصلی وام گرفته‌اید: "خونسردانه"، "نه وقتی" و "نه تمایلی"، "تدریجاً از مرزهای اخلاق عبور

می‌کند". ممکن است بر روی بعضی از کلمات منبع متمرکز شوید و بیشتر از تکیه‌ای که در متن اصلی بر آن کلمات وجود دارد بر آنها تاکید کنید، اما همین موضوع هم شما را ملزم می‌کند که نه فقط با یک ارجاع دهی ساده، بلکه با استفاده از علامت گیومه نشان دهید که آن کلمات متعلق به شما نیستند. به ویژه در مواردی که پیش زمینه موضوع را خلاصه می‌کنید و گمان می‌کنید که اینها بخش "اساسی" مقاله نیستند یا در جایی که فکر می‌کنید نویسنده متن منبع قبلاً خودش به خوبی موضوع را خلاصه کرده است، نسبت به این نوع انتقال آگاه باشید.

د. **ساختار بدون ارجاع، یا استراتژی سازماندهی:** فرض کنید که بعد از خواندن همان پاراگراف دوم در صفحه ۲۲، نوشته‌اید:

موارد انتقال بسیار متفاوت است. کیم که یک دانشجوی خارجی است، به سادگی مفهوم مالکیت معنوی و ارجاع دهی در آمریکا را درک نکرده است. وی در مقاله‌اش تا آن حد به ایده‌ای از یک کتاب متکی بود که از ایده‌ی خودش چیزی ننوشت با این گمان که این بهترین راه برای ادای احترام به اعتبار نویسنده است. میشل چنان در منابع غرق شده بود که وقتی مقاله خود را نوشت، به طور تصادفی برخی از مهمترین عبارات آن را بازتولید کرد. اریک، واحد درسی زیست شناسی بی‌مهرگان را اخذ کرد فقط بخاطر اینکه به خوبی در برنامه هفتگی‌اش جا می‌شد. او تقریباً هیچ کدام از منابع را مطالعه نکرد و به سادگی مقاله‌ای را که در اینترنت یافته بود ارائه داد. گلن و سارا، در مواردی متداولتر، واقعا به درس زیست شناسی بی‌مهرگان علاقه داشتند و قصد داشتند مقالات خوبی بنویسند، اما فقط زمان کم آوردند. تنها چند ساعت قبل از مهلت مقرر، گلن با عجله یادداشت‌های خود را به پیش‌نویس مقاله اضافه کرد، و سرانجام در مقابل این وسوسه که تصریح کند کدام ایده از خودش است و کدام ایده نیست، تسلیم شد. در همین زمان، اضطراب بر سارا که تمام صبح به صفحه خالی رایانه خود خیره شده بود غلبه کرد. او سراغ کاغذی رفت که هم اتاقی‌اش برای همان کلاس نوشته بود.

در اینجا کلمات و جزئیات از خودتان است. و این ایده کلی که سرقت ادبی در شرایط مختلف رخ می‌دهد به قدر کافی آشکار است که دانش عمومی به حساب آید، بنابراین نیازی به ارجاع نیست. اما شما چارچوب ساختاری یا طرح کلی متن را مستقیماً از یک پاراگراف از منبع گرفته‌اید. در اینجا نیز به خاطر (الف) ناآگاهی از قوانین، یا (ب) بی‌توجهی، یا (ج) سرقت علمی کامل ناشی از بی‌تفاوتی یا تنبلی، و یا (د) ترس از کمبود وقت، چه با (۱) یادداشت‌برداری چه با (۲) کپی کاری عمدی، انتقال رخ است. بدون ارجاع به منبع، یک ساختار فکری مشخص یا شیوه پیشبرد یک موضوع را سرقت می‌کنید - مجدداً تاکید می‌کنم، حتی اگر عباراتی که استفاده می‌کنید متفاوت با عبارات منبع باشد.

از شبه-نقل قول پرهیزید: اگر جملاتتان به لحاظ ساختار جملات و ایده‌ها، آنچنان دنباله رو منبع است که به نقل قول نزدیکتر است تا تفسیر، انتقال کرده‌اید، حتی اگر به منبع ارجاع داده باشید. شما نباید به سادگی چند کلمه از منبعتان را عوض کنید - حتی اگر آن منبع چکیده‌ای باشد که برای بررسی ادبیات بحث خوانده‌اید. شما یا باید خلاصه خود را در قالب کلمات و ساختار جملات خودتان بازسازی کنید یا اینکه مستقیماً نقل قول کنید.

۲) راه‌های دیگر سو استفاده از منابع:

ا. **بازنمایی نادرست شواهد:** وقتی ایده یا تفسیری دارید که دلتان می‌خواهد درست باشد- به خصوص وقتی که مهلت انجام تکلیف در چند روز یا چند ساعت آینده به سر می‌رسد- ممکن است وسوسه شوید شواهد را به گونه‌ای سرهم کنید تا ایده‌تان به نظر صادق برسد. برای مثال ممکن است وسوسه شوید شواهدی که می‌دانید با تفسیر شما متناسب نیستند را نادیده بگیرید، در این صورت به راحتی به درک خود خیانت کرده‌اید. اما همچنین ممکن است وسوسه سواستفاده‌های جدی‌تری به سراغتان بیاید: مثلاً بخشی از متن را خارج از بافتار نقل قول یا تفسیر کنید یا از گزیده‌های گمراه کننده استفاده کنید تا مدعیان را تایید کنند. به عنوان مثال، اگر در مقاله خود درباره انتقال در دانشکده‌های آمریکایی استدلال می‌کردید که بیشتر انتقال‌ها در مقالات دانشگاهی تصادفی است، و جملات زیر را می‌نوشتید، چنین تخلفی انجام داده بودید:

هاروی معتقد است گرچه بعضی اوقات نویسنده‌ی وحشت زده‌ی مقاله، برای خودداری از تراج ایده‌های یک منبع "نه وقتی دارد و نه تمایلی"، ولی دانشجویان "واقعاً درمورد قوانین ارجاع دهی سردرگم هستند" (۵)

5. Writing with Sources (Indianapolis: Hackett, 1998), 22-23.

متن نقل شده را در واقع در صفحات ۲۲ و ۲۳ از این مجلد می‌توان یافت، اما تأکید در آنجا - اینکه فقط تعداد معدودی دانشجویان درمورد قوانین ارجاع دهی سردرگم هستند- بر خلاف آن چیزی است که تلخیص شما دلالت بر آن دارد. به طور جدی‌تر، ممکن است وسوسه شوید برخی داده‌ها یا منابع را جعل کنید یا تغییر دهید. از آنجا که این سوءاستفاده‌ها اصل اساسی تحقیق دانشگاهی (استدلال معتبر مبتنی بر شواهد صادق) را نقض می‌کند و ممکن است تمایل به ارتکاب خطاهای مشابه در ادامه زندگی را نشان دهد، چنین کژرفتاری جدی‌ای منجر به اقدام جدی مدرس درس، گروه، یا دانشگاه خواهد شد.

ب. **همکاری نادرست:** این اتفاق زمانی می‌افتد که دو دانشجو کار مکتوب کم و بیش یکسانی را برای تکلیفی که در آن با هم همکاری کرده‌اند ارائه می‌دهند. بحث مشارکتی و طوفان فکری فعالیت حیاتی پژوهشگران حرفه‌ای به ویژه در علوم است. اما این محققین نه تنها در هر مقاله‌ی تکمیل شده بر سهم سایر مباحثه‌کنندگان تصریح می‌کنند، بلکه مقاله را نیز خودشان مستقلاً می‌نویسند- در غیر این صورت مقاله را با دو یا چند نام ارائه می‌دهند. وقتی از شما خواسته شده است که در یک پروژه همکاری کنید اما ملزم به ارسال مقالات جداگانه هستید، باید مقاله خود را مستقلاً بنویسید و میزان همکاری خود را در یادداشتی اذعان کنید (بخش ۲.۴ را ببینید).

شما و همکارتان نباید به محض نشستن در کنار هم شروع کنید به نوشتن گزارش یا جواب سوالات، بلکه فقط یادداشت برداری کنید. اگر تکلیف را بین خودتان تقسیم کرده‌اید (با فرض اینکه مدرس اجازه این کار را می‌دهد) نمی‌بایست بخش‌های مربوط به خود را برای همکار خود بنویسید ولی یادداشت‌های خود را به جلسه بیاورید. به جای کپی کردن یادداشت‌های یکدیگر آنها را مورد بحث قرار دهید. درنهایت، در لحظات هراسناک پایانی، خصوصاً اگر تلاش بیشتری برای پیشبرد پروژه انجام داده‌اید، آگاه باشید که اگر به همکارتان اجازه دهید کل گزارش پایانی‌تان را بخواند، ممکن است او را به انتقال وسوسه کنید. پژوهشگران حرفه‌ای از یکدیگر می‌خواهند که پیش نویس مقاله را بخوانند؛ اما در

این موارد فقط یک مقاله تولید می‌شود، نه دو تا. اگر درباره سیاست مدرس خود در مورد نحوه همکاری مطمئن نیستید، از او بپرسید.

ج. **ارسال دوگانه یا همپوشان:** قصد دارید مقاله‌ای را برای یک درس ارسال کنید. این مقاله تقریباً همان مقاله‌ای است که برای درس دیگر ارسال کردید یا خواهید کرد. فقط به خاطر تغییرات کوچکی در آن، یا اضافه کردن بخشی به آن، یا تغییر مقدمه و نتیجه‌گیری آن، سرخود و بدون مشورت با مدرستان این قضاوت را نداشته باشید که مقاله دوم "به قدر کافی متفاوت" با اولی است. و هنگامی که دیر شده و موظفید مقاله‌ای را ارسال کنید، به سادگی نسخه‌ای از مقاله‌ای را که برای درس دیگر ارسال کرده‌اید برای این درس ارائه نکنید. در هر صورت این اعمال شما را دچار دردسر انضباطی خواهد کرد. در ابتدا باید از مدرسین تان اجازه بگیرید. (توجه داشته باشید که اگر مدرسین اجازه ارسال دوگانه را بدهند، احتمالاً مقاله‌ای طولانی‌تر از آنچه سایر دانشجویان ملزم به نوشتنش هستند، از شما خواهند خواست.)

د. **مشارکت در انتقال:** همچنین اگر آگاهانه به دانشجوی دیگری در سرقت علمی کمک کنید، مثلاً اگر به او اجازه دهید مقاله‌تان را کپی کند، یا اگر مقاله خود یا شخص دیگر را به او بفروشید، یا اگر کل مقاله یا بخشی از آن را برایش بنویسید: به عنوان مثال، اگر هنگام "ویرایش" مقاله دانشجوی دیگر، از تصحیح خطاهای مکانیکی فراتر روید و مقدار قابل توجهی از مقاله را بازنویسی کنید، هر یک از این اقدامات باعث می‌شود نسبت به پیامدهای انضباطی آنها مسئول باشید. (اگر دانشجوی دیگری برای نوشتن یک مقاله از شما کمک می‌خواهد، تا جایی که ممکن است نظرات خود را به صورت پرسش بیان کنید. این کار باعث می‌شود دانشجو خود صاحب آن ایده‌ها شود.)

۳) مخاطرات ویژه منابع الکترونیکی

فناوری آنلاین، دسترسی نویسندگان به منابع خاص و دنبال کردن آن منابع را برای خوانندگان آسانتر کرده است، اما خطرات خاصی نیز برای نویسندگان ایجاد می‌کند- فراتر از حجم بالقوه فلج‌کننده مطالبی که تقریباً در لحظه در دسترس است.

اولاً، از آنجا که ممکن است منابع آنلاین این حس را القا کند که به راحتی در فضا شناورند و به کسی تعلق ندارد، و از آنرو که می‌توانند به راحتی درون مقاله‌تان کپی-پیست شوند (بدون اینکه نیازی به مرحله واسطه یادداشت برداری باشد)، خطر غیرمعمول انتقال تصادفی یا نه چندان تصادفی را ایجاد می‌کنند. به یاد داشته باشید که این متون، مانند منابع چاپی، مشمول قانون مالکیت معنوی و متعلق به کسانی هستند که آنها را نوشته‌اند، کسانی که شما باید (به نحو منصفانه و قابل ردیابی) به آنها استناد کنید. هنگام وارد کردن متن، باید خصوصاً با دقت یک یادداشت یا فایل درباره منابع بسازید و آن را *جد/از* فایلی که در آن در حال نوشتن مقاله‌اید نگه دارید. این فایل را هنگام مرور نت باز نگه دارید. و هنگامی که جزئیات منبع را در آن وارد می‌کنید، همیشه نام مولف و اطلاعات مکانی را هم کپی-پیست کنید. اگر در حال کار در وب هستید، همیشه برای هر منبع یک بوکمارک ایجاد کنید. سرانجام، اگر منبع تغییر می‌کند یا ناپدید می‌شود یا اگر ملزمید نسخه چاپی از منبع داشته باشید، *اطمینان حاصل کنید که یک کپی کاغذی از منابعتان تهیه کرده‌اید.*^۵

ثانیاً، از آنجا که می‌توانید خیلی سریع مطالب مختلفی را از نظر بگذرانید، ممکن است به شکار قطعات جالب متون برای استفاده در مقاله‌تان عادت کنید بدون اینکه توجه چندانی به بافتار ویژه‌ای که قطعه را در آن یافتید داشته باشید. برای پرهیز از بازنمایی نادرست یک منبع (به قسمت‌ها از بخش قبل مراجعه کنید)، مطمئن شوید که همه جوانب سند، خصوصاً پاراگراف و بخشی که قطعه مورد توجه‌تان در آن قرار دارد را بررسی کرده‌اید، و پیش از اینکه قطعه را در یادداشت‌هایتان کپی-پیست کنید اطمینان

^۵ این ترجمه از ویراست ۱۹۹۸ انجام شده است. با توجه به شرایط امروز چنین توصیه‌ای (یعنی پرینت گرفتن از منابعی که در متن توصیف شده) شاید توصیه چندان به جایی نباشد (مترجم).

حاصل کنید که بافتار واقعا متناسب است. در یادداشت‌هایتان قطعه مذکور را با جملاتی آغاز کنید که تناسب قطعه با موضوع مقاله را آشکار کند (در پاسخ به تحلیل خوش بینانه اسمیت در سال ۱۹۹۴ در مورد همکاری صنعتی در پاکستان، روبرتز چنین می‌نویسد). و اگر از کل سند نسخه کاغذی تهیه نمی‌کنید، دست کم از همان صفحه پرینت بگیرید.

ثالثا، اگرچه ژورنال‌های آنلاین غالباً به دقت ویرایش و داوری می‌شوند، دیگر اطلاعات موجود در اینترنت اینگونه نیستند و ممکن است چه به لحاظ واقع‌نمایی و چه به لحاظ متنی (در جایی که نقل قول‌ها و نکات ویرایشی اهمیت دارد) غیرقابل اعتماد باشند. این واقعیت که وب‌سایتی دارای بازدیدهای زیاد و پیوندهای متعدد است، هیچ تضمینی برای اطمینان به آن در مقام یک منبع ایجاد نمی‌کند. بنابراین به عنوان یک قاعده کلی، نباید از نسخه‌های جایگزین و اینترنتی متون معین کلاس استفاده کنید، مگر اینکه مدرس به طور خاص اجازه چنین کاری را بدهد. در بیشتر موارد، در یک مقاله باید از منابع اینترنتی غیر ژورنالی فقط به عنوان مکمل منابع سنتی استفاده کنید.

اگر نسبت به قابل اطمینان بودن منبعی شک دارید، یا اگر منبع به نحو بدی قدیمی، سوگیرانه یا غیرحرفه‌ای است، به هیچ وجه نباید از آن استفاده کنید. مشخص کردن این موضوع ممکن است دشوار باشد، اما دست کم می‌توانید بررسی کنید که آیا نویسنده در مورد منابع موجود در کار خود دقیق و سختگیر است یا نه (و می‌توانید این منابع را بررسی کنید). می‌توانید دریابید که این منبع از پایگاه علمی معتبری برخوردار است یا حاصل کار یک سازمان حرفه‌ای دیرپا است یا خیر. و می‌توانید برای یافتن جایگاه حرفه‌ای نویسنده و نوشته‌اش، پایگاه‌های داده و وب‌سایت‌ها، از جمله صفحه شخصی نویسنده را جستجو کنید. اگر در مورد بخش خاصی از اطلاعات شک دارید، می‌توانید به نویسنده ایمیل بفرستید و در مورد آن سؤال کنید، یا درخواست اطلاعات بیشتر کنید. سرانجام، اگر منابع اینترنتی غیر-ژورنالی را در مقاله خود وارد می‌کنید، باید یک یادداشت توضیحی (رجوع شود به بخش ۱.۴) درباره وضعیت آنها درج کنید و به همه نگرانی‌هایی که در مورد قابلیت اطمینان یا صحت سنجی منابع وجود دارد بپردازید.

یکی از این نگرانی‌ها ممکن است ناشی از این باشد که برخی منابع الکترونیکی در معرض تغییر و یا حذف‌اند و اطمینان یافتن از اینکه خوانندگان خواهند توانست آنها را بازایی و تأیید کنند، دشوار است. به همین دلیل است که مشارکت در گروه‌های خبری، لیست سرورها، MOOها و MUDها، گرچه مکان‌های مناسبی برای تبادل اطلاعات درباره منابع است، اما عموماً دسترسی خوبی به منابع ایجاد نمی‌کند. اگر اطلاعات یا ایده‌هایی را که توسط یکی از مباحثه‌کنندگان در چنین مکان‌هایی ارسال شده مفید یافتید، بهترین روش این است که از آن پست پرینت بگیرید (به اطلاع نویسنده برسانید که این کار را انجام می‌دهید و چرا) یا اینکه از او بخواهید آنرا به صورت خصوصی برایتان بفرستد- به این ترتیب می‌توانید به آن ارجاع دهید و همچنین آن را به مقاله ضمیمه کنید یا در مقاله ذکر کنید که منبع در صورت درخواست موجود است.^۶

سرانجام، با در نظر گرفتن اینکه به سهولت هرکسی می‌تواند مقاله‌ای را از اینترنت "سفارش" دهد: اگرچه اخذ کلمات و ایده‌ها از فواصل فضای مجازی و با رضایت ضمنی نویسنده، ممکن است چیزی غیر از سرقت آنها از یک کتاب یا از کار یک هم‌اتاقی ناآگاه به نظر رسد، ولی با آنها تفاوت چندانی ندارد. این شامل همان نوع تقلب و بازنمایی نادرست است. بنابراین با موارد کشف شده با همان شدت انضباطی برخورد خواهد شد.

^۶ رجوع کنید به پاورقی ۵

۴) پیامدهای انضباطی

همه موارد عدم صداقت آکادمیک کشف نمی‌شود، اما همه ساله تعداد قابل توجهی کشف می‌شود که پیامدهای جدی برای دانشجو یا دانشجویان درگیر دارد. چنین دانشجویی نه تنها احتمالاً درس را می‌افتد، بلکه اکثر موسسات از مدرسان درخواست می‌کنند موارد مشکوک انتحال یا اشکال دیگر سوء استفاده از منابع را برای بررسی به نهادهای انضباطی ارسال کنند. سبکترین مجازات‌ها برای دانشجویان مقصر شناخته شده، شامل دوره‌های مشروط و سمینارهای آموزشی اجباری است. ولی تعلیق برای یک سال یا بیشتر یا حتی اخراج دائمی رایجتر است. این امر می‌تواند در کوتاه مدت، به خاطر شهریه از دست رفته، و در بلندمدت حتی بیشتر از آن پرهزینه باشد: یک عمل انضباطی شامل سواستفاده از منابع، معمولاً منجر به این می‌شود که یک علامت دائمی در پرونده یا کارنامه دانشجو ثبت شود. و بیشتر مدارس حرفه‌ای، موسسات تحصیلات تکمیلی و اسکولارشیپ‌ها، دانشکده‌ها را ملزم می‌کنند که هرگونه تخلف را در توصیه‌نامه‌های خود گزارش دهند و دانشجویان را ملزم به گزارش آنها در درخواست‌نامه‌های خود می‌دانند.

۵) نحوه پرهیز از موقعیت‌های پرخطر

دانشجویانی که از منابع سوء استفاده می‌کنند معمولاً برای اینکار برنامه‌ریزی نکرده‌اند. آنها معمولاً قصد دارند یک مقاله اندیشه‌ورزانه بنویسند که تفکراتشان را به نمایش می‌گذارد. اما به خود اجازه می‌دهند به وضعیتی بلغزند که در آن یا به خاطر سهل‌انگاری از منابع سوء استفاده می‌کنند یا به این باور می‌رسند که چاره‌ای جز سوء استفاده از منابع ندارند. در اینجا چند پیشنهاد برای اجتناب از چنین شرایطی، بر اساس تجربیات ناگوار دانشجویانی که دقیقاً برعکس عمل کرده‌اند، آورده شده است.

۱) **کار نوشتن را به دقایق آخر موکول نکنید.** دقایق آخر زمانی است که از حجم تکلیف خواسته شده سرگشته می‌شوید. این بدان معنا نیست که می‌بایست هفته‌ها بر روی متن مقاله کار کنید (می‌توانید مقاله را با یادداشت چند کلمه یا فکر پشت یک پاکت شروع کنید)، اما این به معنای جستجوی دستورات عمل‌ها برای انجام تکلیف در اوایل کار، نوشتن سریع برداشت‌های اولیه، روشن کردن همه ابهامات از طریق مشورت با مدرس خود، و به طور کلی قرار دادن موضوع در ذهن‌تان است. این می‌تواند به شما در تشخیص مطالب بالقوه مفید در مطالعات و درس‌گفته‌های پیش رو کمک کند. (اگر احساس می‌کنید که از نوشتن مقالات ترس خاصی دارید یا بیش از حد وقت تلف می‌کنید، یا اگر به نظرتان می‌رسد که نمی‌توانید کارهایتان را سامان دهید یا اولویت‌بندی کنید، برای دیدن یک مشاور تحصیلی یا روانشناس وقت ملاقات بگیرید.)

۲) **از منابع دست دوم برای مقاله استفاده نکنید.** مگر اینکه از شما خواسته شود یا صراحتاً مجاز به این کار باشید- حتی اگر شخصی به شما بگوید آن مقاله "بی‌نقص" است. به خصوص، اگر احساس گرفتار شدن یا هراس دارید، به این امید که با پر کردن کوله‌باری از منابع مغزتان به کار افتد سراغ کتابخانه یا اینترنت نروید. احتمالش هست که این کار باعث پراکندگی افکار و فلج شدن تفکرتان شود. در عوض با مدرس خود مشورت کنید- یا سعی کنید مقاله خود را به روش دیگری شروع کنید: مثلاً با نوشتن آزاد یا طوفان مغزی، با تجزیه و تحلیل مجدد تکالیف، با صورت‌بندی یک سؤال دشوار برای خودتان و پاسخ دادن به آن، یا یافتن یک مشکل یا تعارض، با انتخاب چند قطعه اصلی از متن و تفسیر مفصل آنها.

۳) **در یک مقاله تحقیقی برای دستیابی به اطلاعات یا نظرات فقط به یکی از منابع دست دوم اتکا نکنید.** اگر این کار را کنید، این احتمال وجود دارد که مقاله‌تان به قدر کافی موثق و متعادل نشود، علاوه بر این ممکن است به سمت انتحال بلغزید. استفاده از چندین منبع مختلف مجبورتان می‌کند بازگردید و آنها را حل‌جی و ارزیابی کنید.

۴) **هنگام یادداشت برداری، نهایت تلاش‌تان را به کار برید تا واژه‌ها و اندیشه‌های منبع را از واژه‌ها و اندیشه‌های خودتان متمایز کنید، اینکار باعث می‌شود بعدها به اشتباه آنها را متعلق به خودتان نپندارید.** مشخصاً به این موارد عادت کنید:

- یا بطور بنیادین خلاصه نویسی کنید یا اینکه دقیقاً نقل قول کنید — همیشه در هنگام نقل قول از گیومه استفاده کنید. یادداشت‌تان نباید یک کپی از مطالب منبع باشد که تنها چند کلمه‌اش تغییر کرده.
- هنگامی که از یک منبع یادداشت برداری می‌کنید و یا از آن نقل قول می‌کنید، نام نویسنده و شماره صفحه را در کنار هر یادداشت بنویسید (ایده‌ها را به صورت ناشناس ضبط نکنید) و اطلاعات مربوط به انتشار منبع را در همان صفحه یادداشت‌های خود ثبت کنید. این یادداشت‌ها را با همان ترتیب و فرمتی که در لیست منابع در نسخه نهایی مقاله خواهد آمد بنویسید. با این کار حتی زمان بیشتری صرفه جویی خواهید کرد.

- **یادداشت‌های خود از منابع را در یک فایل جداگانه بنویسید،** نه در فایلی که در آن پیش نویس مقاله خود را تهیه می‌کنید. و این فایل‌ها را در طول نوشتن مقاله از هم جدا نگه دارید، و تنها در صورت لزوم از فایل مربوط به منابع در فایل مقاله استفاده کنید و اگر چنین می‌کنید همیشه آنرا به دقت برچسب گذاری کنید.

۵) **فعالانه یادداشت بردارید نه منفعلانه.** تنها کلمات یا ایده‌های منبع را کپی نکنید، بلکه واکنش‌ها و تأملات، پرسش‌ها و حدس‌های خود را ثبت کنید. یادداشت کنید که در چه جاهایی پذیرش آنچه منبع می‌گوید برایتان دشوار است یا در مورد آن تردید یا ابهام دارید یا اینکه آن را به موضوع دیگری مرتبط می‌دانید؛ استدلال‌ها یا مشاهداتی که شاید بعداً بخواهید بیان کنید را اجمالاً بنویسید. این موارد هنگامی که آغاز به نوشتن مقاله می‌کنید نقطه شروع را به دست می‌دهند؛ و از شما در مقابل احساس غرق شدن در منابع و یادداشت‌ها محافظت می‌کنند.

۶) **تلاش نکنید از آنچه هستید پیچیده‌تر و آموخته‌تر به نظر برسید.** از مقاله شما انتظار نمی‌رود که به قدر منابع تخصصی‌تان (کتابها و مقالات) عالمانه باشد، و به راستی هوشمندی شما در سادگی و وضوح نوشته‌تان آشکار می‌شود. بعلاوه، وقتی لحنی را به کار می‌برید که متعلق به خودتان نیست، به کارگیری کلمات و ایده‌هایی که متعلق به خودتان نیست هم تصادفاً آسان‌تر می‌شوند- و این همان انتحال است. همچنین به یاد داشته باشید که وقتی از شما خواسته می‌شود یک مقاله تحقیقی را با استفاده از منبع ثانویه بنویسید، از شما انتظار می‌رود که از این منبع بیاموزید ولی انتظار نمی‌رود که همان سطح دانش و اصالت را داشته باشید، یا مسائلی را حل کنید که متخصصان سال‌هاست در مورد آنها مجادله می‌کنند. وظیفه شما شفاف سازی موضوعات و بیان پیچیدگی آنهاست. شیوه سازماندهی مواد تحقیق برای انجام این کار، اگر کار را جدی بگیرید، اصالت خواهد داشت.

۷) **اگر احساس می‌کنید در محصه افتادید، اگر سردرگمید یا از کمبود وقت وحشت زده‌اید، و یا اگر در زندگی خود مشکلی دارید و نمی‌توانید تمرکز کنید، به مدرستان اطلاع دهید.** هرچه زودتر این کار را کنید، بهتر است: علاج واقعه قبل از وقوع باید کرد. اگر برایتان راحت‌تر است از طریق ایمیل تماس بگیرید. در هر حال حتماً تماس بگیرید: حتی اگر از اینکه در جلسه‌ها یا بخشی از فعالیت‌ها شرکت نکرده‌اید خجالت بکشید، حتی اگر گمان می‌کنید تنها دانشجوی کلاس هستید که مشکل دارد، و حتی اگر نمره‌تان را برای مقاله بعدی از دست بدهید. از دست دادن نمره در مقایسه با اخراج شدن یا تنبیه انضباطی اتفاق بسیار کم اهمیتی در زندگی شما خواهد بود.

۸) اگر کارتان به پیش نمی‌رود و زمانتان رو به پایان است، نوشته‌های دانشجوی دیگر را قرض نگیرید. خواندن آنها احتمالاً به جای اینکه الهام بخش باشد دلسرد یا دلواپستان خواهد کرد و ممکن است به انتحال وسوسه شوید. در عوض، از دانشجو بخواهید از طریق مباحثه موجب بارور شدن ایده‌هایی شود که متعلق به خودتان است.

۹) مقاله را بر اساس یادداشت‌های قرض گرفته شده ننویسید، زیرا هیچ راهی برای دانستن منبع کلمات و ایده‌ها ندارید. به عنوان مثال، آنها ممکن است مستقیماً از یک کتاب یا از یک سخنرانی یا از کتابی که در یک سخنرانی مورد بحث قرار گرفته برداشت شده باشند.

۱۰) کار نوشتن مقاله اصلی را با دانشجوی دیگر انجام ندهید، و یا نوشتن مقاله را بین خودتان تقسیم نکنید- مگر اینکه صراحتاً مجاز به این کار باشید. حتی اگر در یک پروژه همکاری می‌کنید، انتظار می‌رود نتایج را در قالب کلمات خودتان بیان کنید.

۱۱) مقاله‌ای - یا حتی بخش‌هایی از مقاله‌ای - را که قبلاً برای درسی ارسال کرده‌اید، برای درس دیگر ارسال نکنید، مگر اینکه پیش از آن از هر دو مدرس اجازه کتبی گرفته باشید.

۱۲) همیشه کارهای خود را روی یک حافظه جانبی پشتیبان ذخیره کنید و هر بار که بخشی طولانی از کار را به انجام رساندید یا وقتی مقاله را تمام کردید، از کارتان نسخه کاغذی تهیه کنید. این کار باعث می‌شود احتمال اینکه هنگام خراب شدن رایانه در وضعیتی ناگوار گرفتار شوید کاهش یابد.

اگر در یک منبع با ایده "خودتان" مواجه شدید: وانمود نکنید که هرگز با منبع روبرو نشده‌اید. اما وحشت هم نکنید. اگر این ایده اصلی شماست و مقاله‌تان رو به اتمام است، نوشتن استدلال‌تان را همانطور که از پیش در نظر داشتید پایان دهید. سپس منبع را دقیقتر بررسی کنید: این شانس وجود دارد که ایده آن دقیقاً مشابه ایده شما نباشد، یا اینکه تأکید یا نظراتان اندکی متفاوت باشد، یا موضوعات و شواهد را متفاوت بررسی کرده باشید. در این حالت می‌توانید منبع را در جریان استدلال خود ذکر کنید و به آن ارجاع دهید ("دعای من، مانند نظران هریسون، این است که...") یا "من دیدگاه هریسون را به مطرح می‌کنم...". اما بر تفاوت نظر خودتان، آنچه شما به آن توجه کرده‌اید ولی هریسون نه، تأکید کنید. یا می‌توانید به عقب برگردید و استدلال خود را کمی تغییر دهید تا آن را از منبع متمایز کنید. اگر استدلال موجود در منبع دقیقاً مشابه استدلال شما است و شما در میانه راه نگارش مقاله‌ای طولانی هستید، با مدرستان مشورت کنید. شاید او بتواند مسیر اندک متفاوتی به شما پیشنهاد دهد. اگر مقاله مهمی نمی‌نویسید، و فرصتی برای تجدید نگارش ندارید، با چنین یادداشتی به واقعیت اذعان کنید:

۱۲. در مراحل پایانی نگارش این مقاله، با مقاله *"Echo and Her Medieval Sisters," Centennial*، *Review 26. 4 (Fall 1982), 326-340*، نوشته‌ان هریسون مواجه شدم که به همین نتیجه می‌رسد. به صفحه ۳۳۱-۳۳۲ مراجعه کنید.

تلاش نکنید که از چنین یادداشتی به عنوان پوشش انتحال استفاده کنید. مدرستان از مقاله‌ای که ارسال کرده‌اید خواهد دانست که آیا شما ایده‌های خوب و توسعه یافته‌ای قبل از خواندن آن منبع داشته‌اید یا خیر، و ممکن است از شما بخواهد که پیش نویس‌ها یا چرک نویس‌های خود را ارائه دهید. (محض احتیاط، همیشه یادداشت‌ها و پیش نویس‌هایتان را تا پیش از بازگردانده شدن مقاله نزد خود نگاه دارید.)

محمد رضا بزم آرا